

Francia *Orobanche* toleráns fajták gyakorlati alkalmazhatóságának vizsgálata az ULT Magyarország Kft. és a Nyidoter Kft.-nél

Bevezetés

A dohánytermesztők körében a „vajvirág vagy dohány virág” jól ismert, hiszem mára már az összes dohánytermő területünkön előfordul és néhány helyen igen komoly károkat okoz, vagy akár teljes mértékben ellehetetleníti a dohánytermesztést.

Két fajt lehet megemlíteni, melyek jelen vannak: a dohányfojtó szádor (*Orobanche ramosa*) és a napraforgó szádor (*Orobanche cumana*). A hazai dohánytermő területeknek kb. a 25 %-a szádorral komoly mértékben fertőzött. Azokon a területeken ahol a szádor fertőzöttség mértéke meghaladja a 20 %-ot, eredményes dohánytermesztést folytatni nem lehet. Szádorral szembeni védekezésre jelen pillanatban hatékony megoldás a dohánytermesztés során nem áll rendelkezésünkre, hiszen a fajták herbicid érzékenysége korlátozza a herbicid hatóanyagoknak a felhasználását.

Az ULT Magyarország Kft. és a Nyidoter Kft. munkatársai a 2018-as termesztési szezonban két francia fajtát tesztel hazai termesztési viszonyok között, melyek toleránsak a szádorral szemben. A szádor tolerancia abban nyilvánul meg, hogy ezek a fajták a hazai fajtáktól eltérően rövidebb tenyészidejűek, így mikor a szádor csirázik és a hausztóriumok megtelepednek a gyökereken, akkorra a dohány már egy előrehaladottabb fejlettségi stádiumban van, ekkor a szádor már nem képes olyan mértékben károsítani betakarítás előtt a dohányt. A fajták hátránya, hogy a koraiérés miatt a hazai fajtákhoz képest termőképességük elmarad.

Célkitűzés

A két fajta termesztése során szeretnénk megvizsgálni hazai körülmények között, hogy száddal erősen fertőzött területeken lehetséges-e az eredményes termesztésük, szemben a hazai fajták termesztésével.

Anyag és módszer

A kísérletben két francia fajtát alkalmazunk.

Fajta 1. **BSB 6190** : 13 db doboz, 30 000 csíra/doboz, Összesen : 390 000 db vetőmag.

Fajta 2. **BSB 6191** : 13 db doboz, 30 000 csíra/doboz, Összesen : 390 000 db vetőmag.

A megnevelt palántákkal 24,60 ha területet ültettünk be átlagosan 22 000 - 25 000 db tő/ha tőszámmal, hét helyszínen a következő képen:

- 1, **Novor KFT.:** **2,0 ha** (1 ha BSB 6190 + 1 ha BSB 6191)
- 2, **Czompoly József:** **2,0 ha** (2 ha BSB 6190)
- 3, **Kocsi István:** **2,0 ha** (1 ha BSB 6190 + 1 ha BSB 6191)
- 4, **Kovács István:** **2,0 ha** (2 ha BSB 6191)
- 5, **Győrffy János:** **4,60 ha** (2,30 ha BSB 6190 + 2,30 ha BSB 6191)
- 6, **Sirokkó Szöv.:** **10,00 ha** (5 ha BSB 6190 + 5 ha BSB 6191)
- 7, **Garai János:** **2,0 ha** (1 ha BSB 6190 + 1 ha BSB 6191)

A területek megválasztása azokra a helyszínekre esett, melyek száddal nagymértékben fertőzöttek. A vizsgálati helyszínek között két helyszínen (Sirokkó szövetkezet, Kocsi István) a szádor kisebb mértékben fordult elő, az ültetvényt komolyabb mértékben nem veszélyeztette. A kísérlet során figyelemmel kísérjük a szádor megjelenésének időpontját és mértékét összevetve hasonló területekre ültetett magyar dohányültetvények adataival. Ezen kívül fontos tényező a szádor ellenállásának a vizsgálata, melyre leginkább a fertőzés mértékéből és a termés mennyiségének, minőségének eredményéből lehet következtetést levonnunk.

Eredmények

Megfigyeléseink alapján a Francia szádor toleráns fajtákkal beültetett területeken a szádor csirázása valamivel később történt, és kisebb mértékű volt, mint azokon a helyszíneken ahol a hagyományos magyar fajtákkal lett beültetve a terület, de ez nagy különbséget nem mutatott.

A kísérleti területek szádor fertőzöttségét a következő táblázat foglalja össze:

1. táblázat Kísérleti területek szádor fertőzöttsége

Termelő	Fajta	Terület szádor fertőzöttsége
Czompoly József	BSB6190	Nagyobb foltokban, erős 20 % feletti fertőzöttség
Garoszkóp Kft.	BSB6190	A teljes területen magas 20 % feletti szádor fertőzöttség
Garoszkóp Kft.	BSB6191	A teljes területen magas 20 % feletti szádor fertőzöttség
Győrffi János	BSB6190	Nagyobb foltokban, erős 20 % feletti fertőzöttség
Győrffi János	BSB6191	Nagyobb foltokban, erős 20 % feletti fertőzöttség
Kovács István	BSB6191	Foltokban, erős 20 % feletti fertőzöttség
Kocsi István	BSB6190	A területen a szádor megjelent, de tömeges jelenléte nem tapasztalható
Kocsi István	BSB6191	A területen a szádor megjelent, de tömeges jelenléte nem tapasztalható
Sirokkó szövetkezet	BSB6190	A területen a szádor későn jelent meg, kis mértékben
Sirokkó szövetkezet	BSB6191	A területen a szádor későn jelent meg, kis mértékben.

Megfigyelések alapján, azokon a területeken ahol a francia fajták közvetlenül a magyar fajták mellé lettek ültetve azonos időpontban, jól látható a francia fajták rövidebb tenyészideje. Gyorsabban beértek, gyakorlatilag hamarabb túlnőtték azt a kritikus fenológiai állapotot, amikor a szádor komoly kárt tudott volna bennük tenni és már megnőni sem lettek volna képesek. Ennek ellenére az igen erősen fertőzött területeken a francia toleráns fajtákon is megfigyelhetők a szádor okozta tünetek, a kiüresedett, meglankadt, kivilágosodott levelek, de még így is látványosan jobban elviselték az élősködő növényt, mint a magyar fajták.

A két fajta közül az egyes helyszíneken termés mennyiségben a BSB6191-es fajta ígéretesebbnek tűnik, de ez a kép nem egységes. Visszajelzések alapján a levelek száradási és színesedési tulajdonságai jónak mondhatóak. A következőkben néhány fényképpel szeretném bemutatni a kísérleti helyszínek állapotát.

1. ábra Győrffi János, BSB 6190

2. ábra Győrffi János, BSB 6190

3. ábra Győrffi János, BSB 6190

4. ábra Győrffi János, BSB 6190

5. ábra Győrfi János, BSB 6190, erősen szádor feltőzött folt

6. ábra Győrfi János, BSB 6190

7. ábra Győrffi János, BSB 6190

8. ábra Győrffi János, BSB 6191

9. ábra Győrffi János, BSB 6191

10. ábra Győrffi János, BSB 6191

11. ábra Győrffi János, BSB 6191 (jobb oldal) H-19 (Bal oldal)

12. ábra Sirokkó szöv. BSB6190

13. ábra Sirokkó szőv. BSB6190

14. ábra Sirokkó szöv. BSB6190

15. ábra Sirokkó szöv. BSB6191

16. ábra Sirokkó szöv. BSB6191, bal szélső két sor H-19

17. ábra Sirokkó szöv. BSB6191

18. ábra Czompoly József BSB6190

19. ábra Czompoly József BSB6190

20. ábra Czompoly József BSB6190

21. ábra Czompoly József BSB6190

22. ábra Czompoly József BSB6190

23. ábra Czompoly József H-19

24. ábra Czompoly József H-19

23. ábra Czompoly József BSB6190

24. ábra Czompoly József BSB6190

25. ábra Kocsi István BSB 6190

26. ábra Kocsi István BSB 6190

27. ábra Kocsi István BSB6191

28. ábra Kocsi István BSB 6191

29. ábra Kovács István BSB 6191

30. ábra Kovács István BSB 6191

31. ábra Kovács István BSB 6191

Nyíregyháza, 2018.08.08.

Balogh Dávid, Nyidoter Kft, STP koordinátor